

Kommenttipuheenvuoro

Jan Saijets, Suomen saamelaisten keskusjärjestö ry

Arvoisat naiset ja herrat,

Vaikka yksilöinä saamelaisilla on kaikki samat oikeudet suomen kansalaisina kuin valtaväestöllä, saamelaisen kansan oikeuksien toteutuminen ontuu Suomessa selkeästi. Poliittista tahtoa ei asialle tunnu löytyvän, koska kaikki tarvittava on käytännössä selvitetty ja hallituksen kaavailemat lisäselvitykset vaikuttavat lähinnä vastuunpakoilulta.

Saamelaisten perustuslain suojaama itsehallinto on vakavasti uhattuna, koska saamelaiset eivät saa päättää siitä, ketkä tätä itsehallintoa käyttävät. Saamelaisilla ei ole valtaa päättää siitä, ketkä ovat saamelaisia, vaikka se on saamelaisille täysin selvä asia. Rungas disinformaatio on antanut erheellisen kuvan siitä, että saamelaiskäräjät pystyisi polkemaan alueen muun väestön ihmisoikeuksia. Jopa Suomen eduskunta on eri valiokuntien kuulemisissa luottanut enemmän muutamien ihmisten kansalaisjärjestöjen sanomaan kuin saamelaisten virallisen edustuselimen, Saamelaiskäräjien, sanomaan. Tämän perusteella itsehallinto on jo käytännössä menetetty!! Disinformaatio on luonut kuvitteellisen saamelaisten joukon, joka olisi jätetty saamelaismääritelmän ulkopuolelle ja heidän uhrinarinansa vetoaa asiaa tuntemattomiin.

YK:n kansainvälinen alkuperäiskansasopimus ILO169-sopimus on edelleen ratifioimatta valtion monien lupausten ja yritysten jälkeen. Ratifiointi on elintärkeää perinteisten elinkeinojen maa- ja metsätalouden kannalta. Se loisi suojaa mm. porolaitumille, jotka ovat kaivosteollisuuden uhkaamia nyt etenkin Käsivarressa. Myös metsätalous on paikoin muodostumassa uudestaan kompastuskiveksi porolaitumille ja paliskuntien laidunkierrolle. Saamelaisten perustuslaillinen oikeus harjoittaa kieltä ja kulttuuria ovat uhattuna, jos elinkeinoja ei oteta huomioon. Tämä olisi myös oleellinen työkalu assimilaatiokehityksen pysäyttämiseksi.

Saamelaisten kielelliset oikeudet ovat kehittyneet ja ovat laissa/paperilla osin kunnossa, mutta käytännössä ne eivät useinkaan toteudu. Kielelliset oikeudet lastenhoidossa, koulutuksessa ja julkisissa palveluissa kuten sosiaali- ja terveystaloudessa on pyrittävä saamaan itseisarvoiksi, ettei niitä tarvitse perustella erikseen, kuten tähän asti on ollut.

Kiitos!